

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «СПЕЦІАЛІЗОВАНИЙ ТУРИЗМ (СОЦІАЛЬНИЙ, ІНКЛЮЗИВНИЙ, ВОЛОНТЕРСЬКИЙ)»

Рівень вищої освіти

Освітньо-професійна програма

Загальний обсяг

Тривалість викладання

Обсяг навчальних занять

у т.ч. аудиторні заняття

лекції

практичні

Мова викладання

Перший (бакалаврський)

«Готельно-ресторанна справа та кейтеринг», «Туризм»

4 кредити ЄКТС

4 семестр,

7 чверть 2026-2027 н. р.

120 год.

5 год/тиждень

2 години

3 години

українська

Кафедра, що викладає: туризму та економіки підприємства

Сторінка курсу в СДО НТУ «ДП»:

<https://do.nmu.org.ua/course/view.php?id=7723>

Консультації: за окремим розкладом, погодженим зі здобувачами вищої освіти

Онлайн-консультації: Microsoft Teams – команда «Спеціалізований туризм (соціальний, інклюзивний, волонтерський)»

Інформація про викладача:

Герасименко Тетяна Володимирівна

доцент кафедри туризму та економіки підприємства, доцент, кандидат геологічних наук

Персональна сторінка:

<https://ep.nmu.org.ua/ua/teachers/gerasimenko.php>

E-mail: Herasymenko.T.V@nmu.one

1. АНОТАЦІЯ ДО КУРСУ

Освітня компонента «Спеціалізований туризм (соціальний, інклюзивний, волонтерський)» належить до переліку вибірових фахових навчальних дисциплін здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальностей І2 Готельно-ресторанна справа та кейтеринг і І3 Туризм та рекреація в межах освітньо-професійних програм «Готельно-ресторанна справа

та кейтеринг» та «Туризм» і викладається відповідно до навчального плану. Дисципліна спрямована на формування у здобувачів цілісного уявлення про сутність, особливості та соціальну роль спеціалізованих видів туризму соціального спрямування, а також здатності до практичного застосування знань у сфері соціального, інклюзивного та волонтерського туризму.

Цей курс побудовано на засадах студентоцентрованого підходу (Student-Centered Approach), який розглядає здобувача вищої освіти як суб'єкта з власними унікальними інтересами, потребами і досвідом, спроможного бути самостійним і відповідальним учасником освітнього процесу.

2. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Мета дисципліни – формування цілісного розуміння сутності, принципів та соціальної ролі спеціалізованих видів туризму, зокрема соціального, інклюзивного та волонтерського туризму, у сучасній системі туристичної діяльності та суспільного розвитку.

Завдання курсу:

- формування у здобувачів вищої освіти теоретичних знань про сутність, принципи та організаційні засади розвитку соціального, інклюзивного та волонтерського туризму в системі сучасної туристичної діяльності та соціальної політики;

- набуття практичних умінь аналізувати соціальні потреби різних цільових груп населення, проєктувати соціально орієнтовані та інклюзивні туристичні продукти і маршрути, а також оцінювати умови їх реалізації з урахуванням принципів доступності, рівності та сталого розвитку;

- розвиток професійних компетентностей щодо організації, управління та просування соціальних і волонтерських туристичних ініціатив, налагодження партнерської взаємодії з органами влади, громадськими організаціями та суб'єктами туристичної індустрії.

3. РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Реалізація мети вимагає трансформації програмних результатів навчання в дисциплінарні, а саме:

- пояснювати сутність, принципи та особливості соціального, інклюзивного та волонтерського туризму, визначати їх місце і роль у системі сучасної туристичної діяльності та соціального розвитку;

- аналізувати соціальні потреби різних цільових груп населення та умови їх залучення до туристичної діяльності з урахуванням принципів доступності, рівності та соціальної інклюзії;

- проєктувати соціально орієнтовані, інклюзивні та волонтерські туристичні продукти і маршрути відповідно до потреб цільових аудиторій та принципів сталого й відповідального туризму;

- оцінювати організаційні, інфраструктурні та сервісні умови реалізації соціального, інклюзивного та волонтерського туризму, зокрема з позицій доступності туристичних послуг і стандартів гостинності;

- застосовувати базові інструменти комунікацій, соціального маркетингу та партнерської взаємодії для просування соціально орієнтованих і волонтерських туристичних ініціатив на локальному та регіональному рівнях.

4. СТРУКТУРА КУРСУ

Лекційні заняття

1. Спеціалізований туризм соціального спрямування: теоретичні основи

- 1.1. Поняття та класифікація соціально орієнтованих видів туризму
- 1.2. Соціальний, інклюзивний і волонтерський туризм у системі спеціалізованого туризму
- 1.3. Соціальна роль туризму та його значення для сталого розвитку суспільства

2. Соціальний туризм як інструмент соціальної політики

- 2.1. Сутність і принципи соціального туризму
- 2.2. Цільові групи соціального туризму та їх туристичні потреби
- 2.3. Організаційні моделі та форми реалізації соціального туризму

3. Державне та інституційне забезпечення соціального туризму

- 3.1. Нормативно-правові засади розвитку соціального туризму
- 3.2. Роль держави, органів місцевого самоврядування та громадських організацій
- 3.3. Механізми фінансування та підтримки соціальних туристичних програм

4. Інклюзивний туризм: концепція доступності

- 4.1. Поняття інклюзивного туризму та принципи універсального дизайну
- 4.2. Доступність туристичної інфраструктури та сервісів
- 4.3. Бар'єри у туризмі та шляхи їх подолання

5. Організація інклюзивних туристичних продуктів

- 5.1. Проектування інклюзивних туристичних маршрутів і послуг
- 5.2. Адаптація готельно-ресторанних та транспортних послуг
- 5.3. Комунікація та обслуговування туристів з особливими потребами

6. Волонтерський туризм: сутність та напрями розвитку

- 6.1. Поняття волонтерського туризму та його відмінності від інших форм туризму
- 6.2. Основні напрями та види волонтерських туристичних програм
- 6.3. Етичні принципи та соціальна відповідальність у волонтерському туризмі

7. Організація та управління волонтерськими туристичними програмами

- 7.1. Планування та реалізація волонтерських туристичних проєктів
- 7.2. Управління волонтерами та взаємодія зі стейкхолдерами
- 7.3. Безпека, ризики та оцінювання результатів волонтерських програм

8. Перспективи розвитку соціального, інклюзивного та волонтерського туризму

- 8.1. Сучасні тенденції та міжнародний досвід
- 8.2. Роль соціально орієнтованого туризму у розвитку територіальних громад
- 8.3. Перспективи та виклики розвитку соціального, інклюзивного і волонтерського туризму в Україні

Практичні заняття

1. Спеціалізований туризм соціального спрямування: теоретичні основи.

На практичних заняттях здійснюється аналіз прикладів соціально орієнтованих туристичних ініціатив та їх класифікація. Здобувачі відпрацьовують навички визначення соціальної ролі туризму та його внеску у сталий розвиток суспільства.

2. Соціальний туризм як інструмент соціальної політики.

Здобувачі аналізують потреби різних цільових груп соціального туризму та моделі їх туристичного обслуговування. Виконується розбір практичних кейсів реалізації соціальних

туристичних програм на локальному та регіональному рівнях.

3. Державне та інституційне забезпечення соціального туризму.
На заняттях здійснюється аналіз нормативно-правових документів і програм підтримки соціального туризму. Здобувачі моделюють взаємодію органів влади, громадських організацій та туристичного бізнесу у реалізації соціальних ініціатив.

4. Інклюзивний туризм: концепція доступності.
Здобувачі оцінюють рівень доступності туристичних об'єктів та інфраструктури на основі запропонованих критеріїв. Формуються навички ідентифікації бар'єрів у туризмі та розробки пропозицій щодо їх усунення.

5. Організація інклюзивних туристичних продуктів.
На заняттях здійснюється проектування інклюзивних туристичних маршрутів і послуг з урахуванням різних категорій туристів. Здобувачі відпрацьовують комунікативні навички обслуговування осіб з особливими потребами.

6. Волонтерський туризм: сутність та напрями розвитку.
Здобувачі аналізують приклади волонтерських туристичних програм та визначають їх соціальну цінність. Обговорюються етичні аспекти та принципи соціальної відповідальності у волонтерському туризмі.

7. Організація та управління волонтерськими туристичними програмами.
На заняттях відпрацьовуються навички планування волонтерських туристичних проєктів і розподілу ролей між учасниками. Аналізуються питання безпеки, управління ризиками та оцінювання результативності волонтерських програм.

8. Перспективи розвитку соціального, інклюзивного та волонтерського туризму.
Здобувачі аналізують сучасні тенденції та міжнародний досвід розвитку соціально орієнтованого туризму. Формуються навички підготовки пропозицій щодо розвитку соціального, інклюзивного та волонтерського туризму на рівні територіальних громад.

Інформація для здобувачів заочної форми навчання. На сайті НТУ «ДП» розміщено графік навчального процесу. Протягом року передбачено заняття з викладачем відповідно до розкладу: 6 год. лекційних занять, 4 год. практичних занять, решту практичних завдань здобувач опановує самостійно. Здобувачі заочної форми навчання виконують передбачені навчальним планом індивідуальні завдання (контрольні роботи, практичні завдання, презентації, тестові завдання) та подають їх на кафедри на початку сесії, обов'язково до проведення контрольних заходів з дисципліни. Умови завдань розміщено на сторінці курсу на платформі Moodle. Форма контролю – диференційований залік.

5. ТЕХНІЧНЕ ОБЛАДНАННЯ ТА/АБО ПРОГРАМНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

На навчальних заняттях здобувачі повинні мати: гаджети з можливістю підключення до Інтернету; перевірений доступ до застосунків Microsoft Office: Teams, Moodle; інсталюваний на ПК та /або мобільних гаджетах пакет програм Microsoft Office (Word, Excel, Power Point); активований акаунт університетської пошти на Office365.

6. СИСТЕМА ОЦІНЮВАННЯ ТА ВИМОГИ

Оцінювання досягнень здобувачів здійснюється за допомогою прозорих процедур, що ґрунтуються на об'єктивних критеріях відповідно до Положення університету «Про оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти», <http://surl.li/bgpuz>. Досягнутий рівень компетентностей відносно очікуваних, що

ідентифікований під час контрольних заходів, відображає реальний результат навчання здобувачів за дисципліною.

6.1. Шкали

Оцінювання навчальних досягнень здобувачів НТУ «ДП» здійснюється за рейтинговою (100-бальною) та інституційною шкалами. Остання необхідна (за офіційною відсутністю національної шкали) для конвертації (переведення) оцінок мобільних здобувачів.

Шкали оцінювання навчальних досягнень здобувачів НТУ «ДП»

Рейтингова	Інституційна
90...100	відмінно / Excellent
74...89	добре / Good
60...73	задовільно / Satisfactory
0...59	незадовільно / Fail

Кредити навчальної дисципліни зараховується, якщо здобувач отримав підсумкову оцінку не менше 60-ти балів. Нижча оцінка вважається академічною заборгованістю, що підлягає ліквідації.

6.2. Засоби та процедури

Здобувачі вищої освіти можуть отримати підсумкову оцінку з навчальної дисципліни на підставі поточного оцінювання знань за умови, якщо набрана кількість балів з поточного контролю та самостійної роботи складатиме не менше 60 балів.

Поточна успішність складається з успішності за одну контрольну роботу (максимально оцінюється у 40 балів), оцінок за роботу на практичних заняттях (оцінюється 12 занять по 3 бали, максимальна здобувач може отримати 36 балів) та оцінок за виконання самостійної роботи, яка оцінюється в 24 бали. Отримані бали за контрольну роботу, практичні заняття та виконання самостійної роботи (індивідуального завдання) додаються і є підсумковою оцінкою за вивчення навчальної дисципліни. Максимально за поточною успішністю здобувач може набрати 100 балів.

Підсумкове оцінювання (якщо здобувач вищої освіти набрав менше 60 балів та/або прагне поліпшити оцінку)	Визначення сумарного результату поточних контролів. У випадку коли здобувач отримав менше 60 балів та/або прагне поліпшити оцінку – складається залік у вигляді комплексної контрольної роботи, яка містить 50 тестів (вірна відповідь 1 бал) та 2 ситуаційних завдання, кожне з яких оцінюється по 25 балів за умови повного подання алгоритму розв'язання, формул, пояснень та аргументованих висновків. Максимальна кількість балів за диференційований залік: 100 балів
Практичні заняття	Передбачають дискусії, групові й індивідуальні обговорення, виконання тестових завдань та ситуаційних вправ з акцентом на розвиток критичного мислення, уміння аналізувати складні управлінські ситуації та пропонувати аргументовані рішення. Максимально оцінюються у 36 балів (12 занять * 3 бали).

Самостійна робота (індивідуальне завдання)	Кожен здобувач виконує ситуаційне завдання з подальшим захистом результатів та презентацією. Завдання оцінюються максимально у 24 бали.
Контрольні заходи	Максимально оцінюються у 40 балів (1 контрольна робота)

6.3. Критерії

6.3.1. Критерії оцінювання *практичного заняття*.

Кожне практичне завдання оцінюється за двома складовими: тестові завдання, участь у дискусіях, ситуаційні завдання.

Тестовий блок складається з 4 тестових питань із однією правильною відповіддю. За кожную правильну відповідь здобувач отримує 0,25 бала. Максимальна кількість балів за тестову частину – 1 бал.

Тестові завдання охоплюють теоретичні та організаційні засади соціального, інклюзивного та волонтерського туризму, їх класифікацію, соціальні цільові групи, принципи доступності, соціальної інклюзії, сталого та відповідального туризму, а також особливості формування соціально орієнтованих туристичних продуктів.

Участь у дискусіях максимально оцінюється у **1 бал**, де:

- 1 бал – здобувач чітко й логічно формулює думки, аргументовано відстоює власну позицію, використовує приклади з практики соціального, інклюзивного або волонтерського туризму (соціальні програми, інклюзивні маршрути, волонтерські проєкти, кейси територіальних громад), активно бере участь у груповому обговоренні та формує власні висновки;
- 0,5 бала – висловлювання загалом зрозумілі, проте аргументація недостатньо розгорнута або частково відповідає темі заняття; приклади наведено фрагментарно; участь у дискусії має епізодичний характер;
- 0 балів – відсутність активної участі в дискусії або відповіді без змісту, аргументації та зв'язку з темою практичного заняття.

Ситуаційні (практичні) завдання максимально оцінюються у **1 бал**. Оцінюється: правильність і повнота виконання завдання; логічність запропонованих рішень; коректність використання понять і категорій спеціалізованого туризму; здатність аналізувати туристичні ресурси та обґрунтовувати організаційні рішення.

- **1 бал** – завдання виконано повністю; продемонстровано правильний аналіз ресурсного потенціалу території, обґрунтовано запропоновано туристичний продукт або маршрут, зроблено логічні висновки з урахуванням принципів сталого розвитку.

- **0,5 бали** – завдання виконано частково; наявні окремі неточності в аналізі або обґрунтуванні рішень; висновки носять загальний або фрагментарний характер.

- **0 балів** – завдання не виконано або виконано з істотними помилками, що унеможливають коректне оцінювання запропонованого рішення.

6.3.2. Критерії оцінювання *самостійної роботи (індивідуального завдання)*:

Оцінювання самостійної роботи здійснюється шляхом захисту **ситуаційного завдання з презентацією результатів**, виконаного здобувачем на основі аналізу **соціально орієнтованої туристичної ініціативи**, інклюзивного туристичного продукту, волонтерської програми, туристичного маршруту або діяльності організації/громади у сфері соціального, інклюзивного чи волонтерського туризму. **Максимальна оцінка – 24 бали.**

Шкала оцінювання:

21–24 бали – здобувач демонструє глибоке розуміння теми та особливостей соціального, інклюзивного або волонтерського туризму; логічно й аргументовано аналізує соціальні потреби цільових груп, умови доступності та інклюзії, коректно застосовує професійну термінологію (соціальний туризм, інклюзивний туризм, універсальний дизайн, волонтерська програма, соціальна відповідальність, сталий розвиток тощо). Презентація є структурованою, візуально якісною та містить обґрунтовані висновки й практичні пропозиції; відповіді на запитання повні, аргументовані та впевнені. Робота відзначається самостійністю, практичною цінністю та оригінальністю підходів.

16–20 балів – здобувач демонструє достатній рівень розуміння змісту завдання та основ організації соціально орієнтованого туризму; аналіз виконано коректно з незначними неточностями; презентація логічна й зрозуміла. Висновки загалом обґрунтовані, проте окремі аспекти потребують глибшого аналізу або деталізації; відповіді на запитання переважно впевнені.

11–15 балів – здобувач демонструє загальне розуміння теми, однак аналіз соціальної туристичної ініціативи або ситуації є спрощеним; наявні неточності у використанні понять або аргументації. Презентація зрозуміла, але недостатньо переконлива; висновки мають узагальнений характер; відповіді на запитання частково неповні або поверхові.

7–10 балів – здобувач демонструє фрагментарне розуміння завдання; аналіз соціальної або інклюзивної туристичної ситуації виконано поверхово, без належного обґрунтування. Презентація неструктурована або перевантажена описовим матеріалом; висновки слабко аргументовані; відповіді на запитання неповні або неточні.

1–6 балів – здобувач демонструє мінімальне розуміння теми; завдання виконано формально, без логіки та аналізу; професійна термінологія використовується некоректно або відсутня. Презентація хаотична або неповна; відповіді на запитання відсутні або неправильні; практична цінність роботи є вкрай низькою.

6.3.3. Критерії оцінювання *контрольної роботи*:

Письмова контрольна робота містить:

- **20 тестових завдань** з чотирма варіантами відповідей (за кожну правильну відповідь – **1 бал**);

- **2 ситуаційні завдання**, кожне з яких оцінюється до **10 балів**.

Тестові завдання охоплюють теоретичні основи спеціалізованого туризму, класифікацію сільського, екологічного та агротуризму, ресурсний потенціал

територій, принципи сталого розвитку, організацію туристичних продуктів і маршрутів.

Ситуаційні завдання передбачають аналіз конкретних прикладів розвитку сільського, екологічного або агротуризму (територія, садиба, агротуристичне господарство, маршрут) та обґрунтування організаційних рішень.

Критерії оцінювання одного ситуаційного завдання (0–10 балів):

10 балів – відповідь є повною, логічною та методично бездоганною. Аналіз туристичного потенціалу або ситуації виконано коректно, усі етапи обґрунтовані; використано професійну термінологію (сільський туризм, екотуризм, агротуризм, туристичний продукт, маршрут, сталий розвиток тощо). Висновки аргументовані, наведено порівняння або додаткові міркування; структура відповіді чітка, мовні помилки відсутні.

9 балів – відповідь повна і правильна, проте містить одну незначну неточність у логіці аналізу або формулюванні висновків, що не впливає на загальну правильність. Термінологія використана переважно коректно, структура відповіді збережена.

8 балів – основні елементи аналізу виконано правильно, однак наявні 1–2 незначні неточності в аргументації або деталізації. Інтерпретація подана, але менш глибока; висновки потребують уточнення.

7 балів – розв’язання загалом правильне, але окремі етапи аналізу виконані неповно або з методичними неточностями. Пояснення поверхові; професійна термінологія використовується частково; висновок сформульовано узагальнено.

6 балів – відповідь демонструє загальне розуміння ситуації, однак аналіз є фрагментарним; аргументація слабка, частина аспектів не розкрита. Висновки формальні або недостатньо обґрунтовані.

5 балів – завдання виконано на базовому рівні: аналіз поверховий, логіка викладу порушена, термінологія використовується обмежено. Висновки загальні, без чіткого зв’язку з аналізом.

4 бали – розв’язання неповне: більшість аспектів ситуації не проаналізовано або подано фрагментарно. Інтерпретація відсутня або помилкова; відповідь слабо структурована.

3 бали – продемонстровано лише часткове розуміння поставленої ситуації; аналіз практично відсутній; подано окремі описові твердження без обґрунтування.

2 бали – відповідь мінімальна, хаотична, без логіки та зв’язку з умовами завдання; професійна термінологія не використовується.

1 бал – відповідь не відповідає суті завдання або складається з випадкових тверджень; відсутні аналіз, висновки та будь-які ознаки системного підходу.

7. ПОЛІТИКА КУРСУ

7.1. Політика щодо академічної доброчесності

Академічна доброчесність здобувачів вищої освіти є важливою умовою для опанування результатами навчання за дисципліною і отримання задовільної оцінки з поточного та підсумкового контролів. Академічна доброчесність базується на засудженні практик списування (виконання письмових робіт із

залученням зовнішніх джерел інформації, крім дозволених для використання), плагиату (відтворення опублікованих текстів інших авторів без зазначення авторства), фабрикації (вигадування даних чи фактів, що використовуються в освітньому процесі). Політика щодо академічної доброчесності регламентується «Положенням про систему запобігання та виявлення плагиату у Національному технічному університеті «Дніпровська політехніка»», <https://cutt.ly/mERLa5A>, Кодекс академічної доброчесності Національного технічного університету «Дніпровська політехніка», <https://cutt.ly/vERLfxF>. У разі порушення здобувачем вищої освіти академічної доброчесності (списування, плагиат, фабрикація), робота оцінюється незадовільно та має бути виконана повторно. При цьому викладач залишає за собою право змінити тему завдання..

7.2. Комунікаційна політика.

Здобувачі вищої освіти повинні мати активовану університетську пошту.

Обов'язком здобувача вищої освіти є перевірка поштової скриньки на Office365 та відвідування групи у Teams.

Протягом самостійної роботи обов'язком здобувача вищої освіти є робота з дистанційним курсом «Спеціалізований туризм (соціальний, інклюзивний, волонтерський)». Усі письмові запитання до викладачів стосовно курсу мають надсилатися на університетську електронну пошту або в чат Teams.

7.3. Політика щодо перескладання

Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин оцінюються на нижчу оцінку. Перескладання відбувається із дозволу деканату за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).

7.4. Відвідування занять

З 24.02.2022 р. реалізація освітньої діяльності відбувається в умовах правового режиму воєнного стану. Наявна низка небезпек: повітряні тривоги, ризики припинення енергозабезпечення, мобільного та Інтернет-зв'язку. Згідно з наказами по університету у 2025-2026 навчальному році освітня діяльність здобувачів третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти всіх форм навчання здійснюється з використанням дистанційних технологій через синхронні та асинхронні комунікації. Відвідування онлайн лекцій та практичних занять реалізується через приєднання до «команди» Microsoft Teams. Під час повітряної тривоги заняття перериваються і продовжуються лише за умов перебування учасників освітнього процесу у захищених приміщеннях. Викладачем (за технічної та безпекової можливості) здійснюється запис заняття для підтримки асинхронного формату навчання.

У випадках відсутності енергозабезпечення, мобільного та Інтернет-зв'язку викладачем забезпечується асинхронний формат навчання та комунікація зі здобувачами за допомогою каналів зв'язку, що функціонують. Про причини неможливості взяти участь в онлайн заняттях, ускладненні доступу до матеріалів на дистанційних платформах НТУ «ДП» тощо здобувач вищої освіти має повідомити викладача в особистих повідомленнях чатів Microsoft Teams, або

листом на корпоративну е-пошту НТУ «ДП», або через старосту чи представника адміністрації факультету.

7.5. Політика щодо оскарження оцінювання.

Якщо здобувач вищої освіти не згоден з оцінюванням його знань, він може оскаржити виставлену викладачем оцінку у встановленому порядку згідно Положення про оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти Національного технічного університету «Дніпровська політехніка» (<https://cutt.ly/mrBXXTMI>)

7.6. Бонуси.

Здобувачі вищої освіти, які приймають участь у конференціях, конкурсах тощо отримують додатково 5 балів до підсумкової оцінки.

7.7. Участь в анкетуванні.

Наприкінці вивчення курсу та перед початком сесії здобувачу вищої освіти буде запропоновано анонімно заповнити електронні анкети, які дозволять оцінити дієвість застосованих методів викладання та врахувати ваші пропозиції стосовно покращення змісту навчальної дисципліни «Спеціалізований туризм (соціальний, інклюзивний, волонтерський)».

8. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

Методи навчання на лекціях:

Інформаційно-пояснювальний метод – передбачає виклад теоретичних основ соціального, інклюзивного та волонтерського туризму, принципів їх організації й розвитку з використанням мультимедійних презентацій, схем, інфографіки, фото- та відеоматеріалів.

Інтерактивний метод розвитку критичного мислення – реалізується через проблемні запитання, обговорення та дискусії щодо соціальної ролі туризму, принципів інклюзії, доступності, соціальної відповідальності та участі туризму у розвитку громад і громадянського суспільства.

Візуально-демонстраційний метод – включає аналіз прикладів соціально орієнтованих туристичних програм, інклюзивних маршрутів, волонтерських проєктів, моделей партнерської взаємодії між органами влади, громадськими організаціями та туристичним бізнесом, що забезпечує наочне сприйняття навчального матеріалу.

Методи навчання на практичних заняттях:

Кейс-метод – ґрунтується на аналізі реальних і типових ситуацій організації соціального, інклюзивного та волонтерського туризму, реалізації соціальних програм, інклюзивних туристичних послуг і волонтерських ініціатив з метою формування практичних управлінських рішень.

Метод проєктів – передбачає розробку здобувачами соціально орієнтованих туристичних продуктів, інклюзивних маршрутів або волонтерських туристичних

програм з урахуванням потреб цільових груп, принципів доступності, сталого та відповідального туризму.

Практико-орієнтований метод – включає виконання прикладних завдань з аналізу соціальних потреб населення, оцінювання доступності туристичної інфраструктури та сервісів, формування програм соціального та волонтерського туризму й інтеграції туристичної діяльності з соціальними ініціативами та сферою гостинності.

9. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

1. Закон України «Про туризм» [Електронний ресурс]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/324/95-%D0%B2%D1%80#Text>
2. Про схвалення Стратегії розвитку туризму та курортів на період до 2026 року. URL: <https://www.kmu.gov.ua/ua/npas/249826501>
3. Про затвердження Державної стратегії регіонального розвитку на 2021-2027 роки : постанова Кабінету Міністрів України від 05 серп. 2020 р. № 695. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/695-2020-%D0%BF#n11>
4. Державне агентство розвитку туризму України. Офіційний сайт. URL: <https://www.tourism.gov.ua/>
5. Державна служба статистики України. Соціальний захист населення України 2022. URL: https://ukrstat.gov.ua/druk/publicat/kat_u/2023/zb/10/zb_szn_2022.pdf.
6. Безугла Л., Куваєва Т., Герасименко Т.В. Проблеми та перспективи розвитку інклюзивного туризму в Україні та Європі. *Економіка та суспільство*. 2022. (43). <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-43-3>
7. Безугла, Л.С., Белобородова, М.В., Герасименко Т.В. Формування інклюзивно-реабілітаційного туризму в Україні. *Інновації та технології в сфері послуг і харчування*. 2022. 2(6), С. 20-25. DOI: [https://doi.org/10.32782/2708-4949.2\(6\).2022.4](https://doi.org/10.32782/2708-4949.2(6).2022.4)
8. Влащенко Н. М. Проблеми та перспективи розвитку інфраструктури для потреб інклюзивного туризму. *Бізнес Інформ*. 2018. № 9. С. 122–126.
9. Герасименко Т.В., Бондаренко Л.А. Вплив інклюзивного туризму на досягнення цілей сталого соціально-економічного розвитку. *Причорноморські економічні студії*. 2024. 90. С. 169-175. <https://doi.org/10.32782/bses.90-26>
10. Данчевська І., Калайтан Т. Інклюзивний туризм: світовий досвід та перспективи розвитку в Україні. *Development Service Industry Management*. 2024 (2), 96–104. URL: [https://doi.org/10.31891/dsim-2024-6\(14\)](https://doi.org/10.31891/dsim-2024-6(14)).
11. Лебеденко-Титаренко Л. Мандрівки, що повертають радощі буття. *Голос України*. URL: <https://www.golos.com.ua/article/277551>
12. ЛУН та ДАРТ запустили Мапу безбар'єрності: Туризм. URL: <http://surl.li/pdtfyf>.
13. Методичні рекомендації з питань формування безбар'єрності в туризмі. ДАРТ. URL: <https://drive.google.com/file/d/1sGn4DpjrSjohyq1n8vAyxSQdlCtzm7k/view?usp=sharing>.

14. Національна стратегія із створення безбар'єрного простору в Україні на період до 2030 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/366-2021-%D1%80#n10>.

15. Опитування ДАРТ щодо стану фізичної доступності засобів розміщення у регіонах України. URL: <https://drive.google.com/file/d/1oNpD5Y4dICvtYbpF099tmoJN0aPS24Ak/view?usp=sharing>

16. Острянин С. О., Безугла Л. С., Белобородова М. В., Кулівар В. В. Економічні стратегії розвитку інклюзивного туризму для реабілітації та реінтеграції ветеранів: сучасні виклики та перспективи. *Економічний вісник Дніпровської політехніки*. 2024. №2. С. 184-196. <https://doi.org/10.33271/ebdut/86.184>

17. Практичний посібник з питань рівності людей з інвалідністю в ЗМІ: Репрезентація. Доступність. Керування. Репозитарій ЮНЕСКО. URL: <https://doi.org/10.58338/EVPN2632>

18. Пояснювальна записка до проекту Закону України «Про внесення змін до деяких законів України щодо інклюзивного реабілітаційно-соціального туризму». URL: https://ips.ligazakon.net/document/view/gh3an00a?an=12&ed=2016_03_18.

19. Слатвінська Л. А. Перспективи розвитку інклюзивного туризму в Україні. *Державне управління: удосконалення та розвиток*. 2020. № 5. URL: <http://www.dy.nayka.com.ua/?op=1&z=1684>. DOI: [10.32702/2307-2156-2020.5.59](https://doi.org/10.32702/2307-2156-2020.5.59).

20. Труніна І. М., Сосновська Ю. Р. Стан міжнародного туризму для осіб з інвалідністю в Україні. *Modern Economics*. 2019. № 15(2019). С. 191-195. DOI: [https://doi.org/10.31521/modecon.V15\(2019\)-27](https://doi.org/10.31521/modecon.V15(2019)-27).

21. Уряд виділив регіонам понад мільярд гривень на здійснення заходів безбар'єрності. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-society/4003166-urad-vidiliv-regionam-ponad-milard-griven-na-zdijsnenna-zahodiv-bezbarernosti.html>

22. Хрущ Ю. М., Іванова В. М., Медведський Р. С. Туризм для інвалідів: сучасні підходи до визначення поняття. *Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія : Географічні науки*. 2017. № 6. С. 206–211.

23. World Tourism Organization. Creating Tourism Opportunities for Handicapped People in the Nineties. (Resolution A/res/284(IX) of the General Assembly held at Buenos Aires, Argentina) Madrid, Spain: World Tourism Organization. 1991.

24. World Tourism Organization. Accessible Tourism for All. A/RES/492(XVI). Madrid, Spain: World Tourism Organization. 2005.

25. 600 об'єктів із семи областей України на інтерактивній мапі безбар'єрності. URL: <https://life.liga.net/istoriyi/news/600-obiektiv-z-semy-oblastey-ukrainy-na-interaktyvniy-mapi-bezbariernosti-detali>